هەقایەتە تاقانەکەی دایکم … ئێدیب نادر

ساڵی دووهەزار و چوار بوو، کە کتێبەکەی ئێچ. جی. وێڵز، "ماشێنی کات"م لە دووکانی دەستی دووە خێرخوازییەکەی بلاك ستۆك ڕۆد بە پاوەندێك کڕی، خۆ کتێبەکەی ڕۆبنسن کرۆسۆی دانیال دیفۆیش لەناو ڕەفەی کتێبەکاندا جێی بە خۆ گرتبوو، وەلێ ئەوم نەکڕی، ئەگەر بکرێ لە خۆم بپرسم بۆچی؟ ئەوا ڕەنگە وەڵامم بۆ خۆم هەر ئەوە بێت بڵێم : چونکە من بە کردەوە سی ساڵ بوو وەکو ڕۆبنسن کرۆسۆ دەژیام و دەمویست هەلێك، یاخود بابڵێم کەشتییەکم لە ئاسۆکانی ئەم دەریای تاراوگەیەدا لێ پەیدا بێت و بمگێڕێتەوە.."ماشێنی کات"یش ئەو کەشتییە بوو لە ئاسۆکانی ئەو خەمۆکییەوە لێم دەرکەوت کە دەریای تاراوگە دایم و دەرهەم خۆی پێ دەڕازاندەوە. ئەو کتێبە، هەر بۆ خۆی ماشێنێکی دانسقەی ئەوتۆ بوو هەر تاقە وشەیەکی، چەند مەترێك، یان چەند کیلۆمەترێك، منیان بۆ دنیای تاسە و ئارەزوویەکی بێئامان دەگێڕایەوە، ئەو تاسە و ئارەزووەی کە چەشنی پشیلەیەك، بە قەپاڵێکی میهرەبان ملی دەگرتم و بەسەر دیوارەکانی حەوت مەملەکەتدا دەیبردم، تاوەکو لە ژیانمدا، جارێکی تر چاوم لەوێ بکرێتەوە، لەوێ بەیەکجاریی ڕوون بێتەوە. بەڵێ، وەکو بەچکە پشیلەیەکی تازە لەدایکبووی چەند ڕۆژە، لەوێ، لەو دنیا دوورە چاو ئاوەڵا بکەمەوە..کە هاوکات دنیایەکە، یان دنیایەك بوو، هەم لە بۆتەی خەیاڵیشدا و هەم لە تانوپۆی ڕاستیشدا خۆی لە قاڵب دابوو..
ئەم کتێبە نیوداشتە، لە هەندێ شوێنیدا تووڕی هەڵدەدامە نێو کووچە و کۆڵانگەلێکی سەیر و عاجباتی. سەرەتا، کە بەناویاندا دەگەڕام، ئاوا خۆم دەدواند: ئەمە گەڕانەوەیە بۆ ساڵەکانی ترس و ڕاکردن، ئەو ساڵانەی کە نەیان دەهێشت بە گەنجیی ئاشنا بم، چێژ لە چرکەساتە گەوهەرئاساکانی وەربگرم، نازانم ئەم کتێبە جادووی لێ دەکردم، یان من هێشتاکێ نەمتوانیبوو خۆم لەو شوێنە بەلەسە بکەم کە وەکو فاق و تەڵە گرتبوومی و لێنەدەگەڕا لەدەستی ڕەها بم. سەیرییەکەی لە باوەڕ بەدەر بوو، جاروبار تەمەنی لە بیر دەبردمەوە، هەستم دەکرد هێشتا ساڵە سپییەکانم تەشریفیان نەهێناوە و لە ساتی لەدایکبوونەوە نزیکترم وەك لەوەی لە ساتی مردن نزیکبووبمەوە. جاروباریش: وەك ئەوەی ڕۆڵی پەڕەشووتێك ببینێت و لە فەزایەکی بەرفراوانەوە بمخاتە ناو شوێنێکی ئەوتۆی وا کە لە هەمان کاتدا دیاریشە و نادیاریشە..

چوار..چوار..چوار..

ئەو دەمە و عەسرە, چەند کەڕەتێك تەماشای سەعاتە دیوارییەکەم کرد, هەڵبەتا بەدەم پەڕە هەڵدانەوەوە تیلەی چاوم دەگرتە سەعاتەکە و هەر جارەیش وام دەزانی میلەکە وەکو شمشێرەکەی دیمۆکلیس لەسەر ژمارە چواردا گیرسابووەوە, کەچی دیقەتدان پاشگەزی دەکردمەوە و هەستەکەمی لە شەرم دەگەوزاند. نەختە تووڕە بوونێك داوێن گیرم بوو, تفێکم لە سەعاتەکە کرد..ئاخر من قەت نایەتە بیرم ئاوا تووڕە بووبم, دەتوانم بڵێم من لە هیچ شتێك تووڕە نەبوومە, بۆیە لەو کارەی خۆم تێنەگەیشتم و واقووڕمانێك داڵدەی دام.چوارچوارچوار..ئەم ژمارەیە ژوورەکەی تەنییەوە, نەیدەویست دەست لە یادم هەڵبگرێت. تۆزێك هێدم دایگرتم, بەڵام..ئەو سەعاتە نەفرەتییە, سەعات نەبوو, بەڵکو چیلکەیەك بوو دەستێکی لاسار و بزێز لە ئاوەزم وەری دەدا و حەجمانی لێ هەڵدەگرتم..بە نەعلەت بێ لە بەرانبەرم بوو, چیبکەم? ڕۆیشتمە ژووری خەوتنەکەم و گەیشتمە ئەم دەستەواژەیە:"ئینجا گومانە سەخڵەت کەرەکان دەستەویەخەم بوونەوە. داخۆ بۆچی م□□□کەکان ماشێنی کات-ەکەی منیان بردبوو?"و فاقئاسا باڵندەی نیگاکانی گرتم. وەکو پلەی ئەو ساردییەی زستانی جەمسەرێکی دووریش ڕایان گرتم, کە دەتوانم بڵێم ئەم کەسیرە بوونە ئەو تامەیان پێبەخشیم کە جارناجار شرینقەی یادەوەریی دەیچۆڕێنێتە ناو دەمارەکانی گیانمەوە.. یەکەمجار کە ئاوڕم لە دیوارەکەی بەرامبەرم دایەوە, ڕووتوقووت بوو, بەڵام کە سەرلەنوێ سەرم هەڵبرییەوە, تارمایی سەعاتەکە دەرکەوتەوە, وەك بڵێی ئەفسوونێکی ناوازەم لێبکات, دیار بوو, دیاریش نەبوو. لەوە دڵگران بووم کە ژمارە چوار شوێنی خۆی بەجێ نەهێشتبوو..بە خۆم گوت: ئەی دەستم بێ خاڵییە, کتێبەکە چی لێهات? کتێبەکە ببووە ماشێنی کات و وەك بڵێی لە شوێنێکی گەرم گەرمەوە, یان لە دۆزەخێکی ساردەوە گەیشتبمە شوێنێکی دیکە. شەماڵێکی ئارەق ڕەوێنەرەوە لێیدام و پەییم بەوە برد کە ئەمە ئەو شوێنەیە کە زۆرجار وەکو گەردەلوولێك وردوخاشیی بیرکردنەوە و خەیاڵم بۆ لای خۆی ڕاپێچ دەکات و دەیبات, دەیبات و دەیشزانم وەکو خەونێك وایە, خەونێك, کە وەکو چاوترووکانێك تەمەن کورتە و درێژە ناکێشێت و..کە وەکو مووی ناو ماستیش لەناو خەوەکانم خۆی دەردەکێشێت, هەست بە مایە پووچییەکی بێڕادە دەکەم, گێجەکەی ئومێدی ناخم ڕیکۆردی پێچەوانە دەشکێنێ. دەکەومە شوێنێك.وردوخاشیم چیدی وردوخاشیی نییە.. لێرە: شتەکانی یادەوەرییم بەرجەستە دەبنەوە, یان شتەکان بەر لەوەی لە یادەوەریی بنەخشێن دەردەکەونەوە..شتەکان ئازارم دەدەن, سەرشکان, دڵشکان

و..شکانەکانی تریش..کۆڵانەکان ختووکەی ئارەزووی قاچەکانم دەدەن, بەر لەوەی شەقاوەکانم تاوبدەم, بەردێك دەگرمە حەوشەیەکی ئاشنا, لە دەرگاکەوە, عەلەدرێژ دێتە دەرێ, مەوداکان پێ دەبن لە سەرسامیی: پێی دەڵێم: دەڵێی ڕۆژێك لە عومرت تێنەپەڕیووە, ئەویش لێمەبارانە لێم وردەبێتەوە و هەمان شتم پێ دەڵێت. پێم هەرس ناکرێت. خۆم دەدوێنم: یانی چی؟ یانی ئێمە هێشتا هەر گەنجین؟ زەحمەتە ئەمە وەك باوەڕ بچەسپێت,بەڵام..بە هەشتاو بەرنامەیەکی سەرپێیی دادەنێین. کات هێشتا گرەوی لێمان نەبردۆتەوە, پەنجەرەیەکی ئەفسووناویی سەرمان پێ هەڵدەبڕێت, ئەوە پەنجەرە پیرۆزەکەی ئوم مەجیدە, ئەو پەنجەرەیەی دەبوو لە کوێوە بمانکات بە پیاو, کەچی مخابن! شار دەبێتە کیژێکی نایابی ئەوتۆ نیگاکانمان بە باڵای خۆیدا دەدوورێتەوە, ئێمەیش گۆرانی: ئەنگوستت دەرزی زولفت خەیاتەی بۆ دەڵێین. بارانێکی بەستەزمان دەکەوێتە بارین, ئێمە تەڕ ناکات, وەلێ زەوی دەکاتە جەستەیەکی خنکاو, ئێمەیش هەر تەنها ئەوەمان لەدەست دێت تەماشای بکەین..کۆڵانەکان باوەشن, باوەشی گەرم و گوڕن و بەدوای خۆیاندا ڕاپێچمان دەکەن, بۆ هەر کوێ دەچین, لە هەر کوێ سەیری سەعات دەکەین, سەعات هەر چوار نیشان دەدات..بە کۆتایی جادەکەی شاترلوو, ئەو جادەیەی حەمام عەلی بەگ دەکەوێتە سەری, پێ هەڵدەگرین, گۆڕستانەکەی تالیم تەپپە نیگاکانمان تێزاویی دەکات و بەر لەوەی بگەینە پێچەکەی دەستە ڕاستی شەقامی جمهووری, مامۆستا عەبدوڵڵا سەڕاج بەرەو پیرمان دێت, زۆر سەرسامانە پێمان دەڵێت: ئەوە هێشتا نەڕۆیشتوون؟ ئەی من نەمووت خۆتان لەم بارانە ناڕەسەنە دەرباز بکەن؟ ئەی من نەم..
ئیدی نازانم عاشقین, یان سەرخۆش..

بەر لەوەی بەرەو کتێبخانەکەی ئاسۆ شۆڕبینەوە, لە پێچەکەدا, وەك هەمیشە, حسێن میسری و سەعید کاکەیی سەرقاڵی دەمەتەقێیەکی شانۆییانە بوون سەبارەت بە پرۆڤەکانی"ترێی ڕێوی", که بە منداڵان تایبەت بوو, لەوێ قەدەرێك لە تەکیان ڕاوەستاین و هەندێك سەرم نایە سەریان, بەڵام هیچ دەمەقاڵەیەکی لێ سەوز نەبوو, پاشان میهرەبانانە بۆ جەنەڕاڵا پرۆڤەکەی ڕۆژی پێنج شەممەیان داوەتیان کردم, لەوێوە داگەڕاینە خوارەوە و ئینجا چووینە ناو "ئاسۆ" و نەختێك چاومان بە کتێبەکاندا گێڕا و ئەو دەمەی کە دەمانویست ئەوێ بەجێ بهێڵین, کاك جەبار لە ژێر مێزەکەی بەردەمی, کتێبێکی بچکۆلانەی خستە ناو هەفتەنامەیەکی هاوکارییەوە و وتی: کاك فەخرەدین چوار سەد و بیست و پێنج فلسمان بدەرێ. منیش هەفتەنامەکەم کردەوە"ناڵەی جودایی- یەکەی هێمن"م تێدا بینی, وامزانی بە بەلاش دەمداتێ, پارەکەم دایێ و دەرچووین..لەوێوە پەڕینەوە, بەرەو"کازینۆ

نەسر"سەرکەوتینە سەرەوە, پیشانگای شێوەکار"سوعاد ستار"ی تێدا نمایش کرابوو, تابلۆ تاریك و خەڵووزئاساکان بۆ ترووسکایی بوون, هەندێك مشتومڕم لەگەڵا کاك سوعاددا کرد و نەگەیشتمە هیچ ئەنجامێك, ئینجا بوو بە مشتومڕێکی گەرم و گوڕ, من نەمتوانی شێوازەکەی قبووڵا بکەم,کەچی"ئەیوب شەریف"باسی ئەوەی دەکرد کە ئەمە شێوازێکی تەعبیرییە و گشت تابلۆیەك بە مانایەکی پەردەپۆشکراو دووگیانە, لەڕاستیدا, دەمتوانی دەرك بە قووڵییەکانیان بکەم, بەڵام دانم پێیاندا نەدەنا,دەمویست خەڵك بخرۆشێنن, هەستم دەکرد بۆ من تابلۆکان بەیەك دەچن, چۆن گومەزی مزگەوتەکان هەر هەموو هاوشێوەن, ئە ئاوا. بۆیە پێم گوت: نەدەبوو پێیتەیەك لەناو ئەم هەموو شەوەدا تیشك بداتەوە, خۆ لەم هەموو تاریکاییەدا چاو چاو نابینێت. پاشان مشتومڕ هەر بەردەوام بوو, عەلەدرۆژیش, وەك هەمیشە هەوڵیدا شتەکان بە ئاڕاستەیەکی فەلسەفییدا بەرێت, بەڵام بۆی نەچووە سەر, ئیدی ئەو کەشوهەوا بارگاوییەمان بەجێ هێشت و لێماندا ڕۆیشتین ..هەموو کۆڵانەکان گەڕاین, لای مەزاتخانەکە عەلی وتی: با سەرێك لە باوکت بدەین, من پێویستم بە سپرایەکی خۆڵەمێشیی هەیە, ڕەنگە لای ئەو دەست بکەوێت.

چووینە لای, هەر بە خووخدەی جارانی خۆی, وەکو ئەوەی پارچە شیرینییەك بێت و مێش و مەگەز تێی ورووکابێت, دەوری جمەی دەهات, پێکەنین خانەیەکی ئەوتۆی دامەزراندبوو ئەوسەری دیار نەبوو, هەر کە لە چاوەکانی دەرکەوتین, هاواری کرد: ها کرماشانی.کەڵەشێر کرماشانی چۆنی؟ عەلەدرۆژیش وەکو ئەوەی چاوەڕوانیی شتێکی دیکەی لێبکات, دەنگی لێوە نەهات, ئیتر باوکم دەستێکی بە سمێڵە زلەکەیدا هێنا و بە پێچەوانەی گرژ و مۆنیی و کەمدوویەکەی ماڵەوەی, ڕووخۆشانە و گاڵتەجاڕانە وتی: وتت بە دایکت؟ وتت بە دایکت سەروپێیەکمان بۆ بکات و دوو پێمان بۆ هەڵبگرێت؟ ئیتر ناگەهان ئەو دەوروبەرە بوو بە شایلۆغانی پێکەنین, من زۆر تەریق بوومەوە, بەڵام عەلەدرۆژ, ئەگەرچی دەیزانی باوکم لە دەرەوە ئەو گاڵتە بێحەددوسنوورانەی بۆ مەبەست بوون, وەلێ لە ناخەوە وەك کەفوکوڵی قاوە هەڵچبوو.. ساتێك بێدەنگیی حەپەسانی پێبەخشین و ئیدی وەکو دوو دز قەڵفێمان بۆ کرد و ئەوێمان بەجێ هێشت. پاش ئەوەی نەختێك دڵیم دایەوە, لێخنییەکەی ڕەوییەوە و بەلای حەسیرەکەدا, بەرەو پریادی شۆڕبووینەوە, دوو ڕۆژ بوو ئازاد شەیدا دیار نەبوو تاسەمان دەکرد و دەبوایە بیبینین, ئیتر نازانم دواتر لەوێوە بۆ کوێ چووین..بەڵام ئەوە دەزانم کە ڕاوەستان بەرێکی نەگرتین, هەر ڕۆیشتین و ڕۆیشتین, هەستم کرد ئەم شارە گەنجییمان ناداتە دەم هیچ

ڕەوت و تەووژمێك, گەنجییمان هەر تێیدا دەمێنێتەوە, گەنجییمان مسۆگەر لەودا پارێزراوە..ئینجا بە بێ ئەوەی ماندوو بووبین بە لای سینەما خەییام دا لێژبووینەوە و بەسەر پردەکەی سەرخاسەدا ملی کۆڵانیشمان گرت و بەرەو لای قوتابخانەکەم, ناوەندیی باوەگوڕگوڕ پەڕینەوە, دەبوایە هێدمەیەکی قووڵا دامبگرێت, بەڵام..چاوم لەسەر پەنجەرەکانی گیرسانەوە, تەنانەت یەك شووشەی ساغ چییە پێیانەوە نەمابوو, بێدەنگ بە هەورازەکەدا هەڵگژاین, لەسەر پردە بچکۆلانەکەوە, بەلای چەپدا خوار بووینەوە, لە قەبرسانەکەوە, بە هەنگاوی سووك, سووکتر لە کێشی ئەو پەپوولەپاییزەی کە شوێنەکان گەمەی پێدەکەن, لێژ بووینەوە و بەرەو تەپپەی مەلا عەبدوڵڵا, ئەو شوێنەی کە لێیەوە ئەم گەشتە پیادەیەمان دەستپێکرد, گەڕاینەوە. هەر کە نزیك بووینەوە, یەکەوڕاست دەنگی دایکم منی کردەوە بە منداڵێك و کەوتمە ناو دوورگەی تاقە هەقایەتە کاریگەرەکە یەوە..هەقایەتی “بولبوولێکی دڵشکاو”, گوێم سەرلەنوێ پڕپڕ بووەوە لەم هەقایەتە, وەك ئەوەی شتێکی سەیر ڕوویدات, تەماشای سەعاتەکەم کرد, سەعات چوار بوو, هاوکات بە یەکمان گوت: کوڕێڵا کات زەفەری پێ بردین؟ ئەم دەستەواژەیە هێزێکی جادوویی هەبوو, وەکو هۆکەس پۆکەسی جادووگەرێك وابوو, هیچ شتێك لە دەوروبەرم دیار نەما, کتوپڕ گوێم لە دەنگی قاژقاژە بوو, دارەکان ڕەنگی خۆیان تەکاند, دنیا بە تەواوەتیی خۆی لە تۆزی خۆڵەمێش وەردا, تاق و تەنیا خۆم بەدی کرد, نە عەلەدرێژ, نە تەپپەی مەلا عەبدوڵڵا, نە دەنگەکەی دایکم, نە هەقایەتە تاقانەکەی و نە شار و نە ئەو دنیایەیش چیدی لەبەرچاوم دیار نەما, کە پێیەکانم تێیدا جێ ئەتەری کۆنی خۆیان هەڵدەگرتەوە. هەستم کرد سێبەری من جارێکی تر ناکەوێتە سەر ئەرزی ئەم شارە, ئەو شارەی کە پارێزگاریی لە گەنجییم کردبوو, ڕەویبووەوە, بۆشاییە خۆڵەمێشییەکانی هەر تەنها دەنگی ئەفسووناویی قاژقاژە تژییان کرد و سێبەرەکانیشی بایەکی بێ یادەوەریی لەگەڵا خۆیدا دەیبردن. لەناکاو کتێبەکە لە دەستم پەیدا دەبێتەوە, چاوەکانم بە سەعاتی سەر دیوارەکەدا هەڵدەشاخێت, میلەکە لەسەر سەعات چواردا بە قەتیسیی دەبینم, تفێکی لێدەکەم و لاپەڕەیەك هەڵدەدەمەوە, لاپەڕەی کۆتاییە: ئاوا دوا دێڕی دەبینم: یان دوا دێڕی وای لێ دێت:”گەشتیارەکەی کات بەر لە- سی ساڵا- دیار نەما. ئێستا ئیدی هەموو کەسێك دەزانێ کە ئەو هەرگیز نەگەڕایەوە”.

ئیتر دایدەخەم..بیردەکەمەوە, بیرکردنەوە وەکو پەنجەرەیەکی هەڵماویی لێدێت, بۆ ساتێکی کەمخایەن ڕوون دەبێتەوە: ئەو هەموو ساڵەی دوور لە کۆڵانەکەی جارانم هەمیشە هەستم بەوە کردووە کە

شتێکم بزر کردووە, هەمیشە هەستم کردووە کە بکەومەوە ناوی, ئەو هەستەم وەکو شلەیەك دەبێ بە هەڵم و دیار نامێنێ, بەڵام..ئێستا, ئێستا پاش ئەوەی پشیلەی بیرەوەرییەکان, بە قەپاڵا ملی تاسە و ئارەزووەکانی بینینەوەم بەسەر دیوارەکانی حەوت مەملەکەتدا دەبات و دەمگەیەنێتەوە, هەست دەکەم ئەو هەستە شلە ئاسایەم ناپاکیی لێکردووم. ئیتر پەی بەوە دەبەم کە برژانگی چاوەکانم چەشنی گژوگیای سەرلەبەیانی بە دڵۆپەی ورد تەڕ تەڕ بوونە.

ئەیلوولی2016: هەولێر